

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 672/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 3102/2000 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júla 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o.

(ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 3102/2000.

Návrhom na vykonanie exekúcie z 18. septembra 2000 sa pôvodný veriteľ – Slovenská sporiteľňa, a. s., Tomášikova 48, Bratislava (ďalej len „pôvodný veriteľ“ alebo „pôvodný oprávnený“), domáhal vymoženía pohľadávky v sume 51 880 Sk (1 722,10 €) s príslušenstvom priznanej platobným rozkazom okresného súdu sp. zn. Ro 481/1992 zo 16. novembra 1992 voči povinnému v 1. rade L. D., povinnej v 2. rade D. D., povinnému v 3. rade E. D. a povinnému vo 4. rade F. K. (spolu ďalej len „povinní“).

Zmluvou o postúpení pohľadávok z 15. decembra 2010 postúpil pôvodný oprávnený sťažovateľovi pohľadávku, ktorá je predmetom napadnutého exekučného konania. Na tomto základe sťažovateľ zaslal okresnému súdu návrh na zmenu účastníka konania.

Okresný súd uznesením č. k. 10 Er 3102/2000-52 zo 14. novembra 2011 pripustil do konania vstup sťažovateľa na strane oprávneného na miesto pôvodne oprávneného.

Sťažovateľ namieta, že okresný súd *„po dobu dlhšiu ako 15 mesiacov nezabezpečil právoplatnosť a vykonateľnosť uznesenia“*, preto mu zaslal 15. februára 2013 žiadosť o prijatie opatrení umožňujúcich doručenie rozhodnutia súdu povinným.

Okresný súd na predmetnú žiadosť nereagoval, preto sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“), na ktorú okresný súd reagoval podaním zo 6. decembra 2013, v ktorom *„iba konštatoval, že predmetné uznesenie nebolo možné doručiť povinným v 1. a 2. rade, ako aj povinnému v 4. rade, ktorý zomrel, pričom dedičovi po zomrelom povinnom v 4. rade bolo uznesenie doručené dňa 11. 11. 2013“*.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

„Súčasný protiprávny stav spočíva v tom, že Okresný súd síce pripustil zmenu účastníka konania na strane oprávneného, avšak nevykonal plynule opatrenia na doručenie rozhodnutia súdu povinným, čím predmetné uznesenie do dnešného dňa nenadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť, hoci v odpovedi bolo uvedené, že uznesenie bolo doručené aj dedičovi po zomrelom povinnom v 4. rade. Sťažovateľ sa týmto postupom Okresného súdu dostal do právneho stavu neistoty, z dôvodu prietáhov v konaní spôsobenými prvostupňovým Okresným súdom. Táto skutočnosť má za následok aj stav, kedy exekútor nemôže ďalej vykonávať úkony potrebné na vymoženie pohľadávky v prospech skutočného veriteľa, ktorým je aktuálne sťažovateľ. Konanie o rozhodovaní čiastkovej otázky právneho nástupníctva na strane oprávneného, trvá od 26. 09. 2011, t. j. už vyše dvoch rokov.

Sťažovateľ má za to, že doterajšia dĺžka konania o tejto čiastkovej otázke je ovplyvnená iba nečinnosťou Okresného súdu, ktorý adekvátne nereaguje na žiadne písomne doručené podania sťažovateľa. Následky tejto skutočnosti, ktoré spôsobil svojou nečinnosťou orgán, ktorého úlohou je práve ochrana zákonnosti, vyvoláva v sťažovateľovi stratu dôvery k tomuto orgánu a najmä bráni uspokojeniu pohľadávky sťažovateľa, v pozícii nového veriteľa, a to aj napriek tomu, že je držiteľom exekučného titulu. Jeho postavenie oprávneného z exekúcie vedenej pod sp. zn. 10 Er/3102/2000 (EX 345/2000), je vo vzťahu k exekútorovi závislé od rozhodnutia Okresného súdu, na ktoré je naviazané aj reálne uspokojenie jeho pohľadávky a tým aj vymožitelnosť jeho súdom už raz priznaného práva. Sťažovateľ považuje nečinnosť Okresného súdu za vážny zásah do svojich majetkových práv a nevidí žiadnu inú možnosť ako sa domôcť nápravy, okrem podania sťažnosti na ústavný súd.

Sťažovateľ sa aktívne domáhal urýchlenia postupu v predmetnom konaní a vyčerpал všetky adekvátne prostriedky, na nastolenie právnej istoty svojho postavenia v predmetnom spore, majúc na mysli žiadosť zo dňa 15. 02. 2013, ako aj sťažnosť na prietahy v konaní zo dňa 07. 11. 2013. Do dňa podania tejto sťažnosti na ústavný súd, t. j. do dňa 30. 06. 2014, ubehlo už celkom 16 mesiacov od prvotného úkonu sťažovateľa, ktorým sa na Okresnom súde Nové Zámky domáhal nápravy nečinnosti Okresného súdu. Hoci Okresný súd vydal uznesenie, ktorým pripustil zmenu účastníka konania na strane oprávneného, avšak skutočnosť, že predmetné rozhodnutie doposiaľ nie je právoplatné

a vykonateľné bráni tomu, aby sťažovateľ mohol uplatňovať právo, vyplývajúce z exekučného titulu. V tejto súvislosti si dovoľujeme upozorniť, že Okresný súd spôsobuje sťažovateľovi stav právnej neistoty a najmä nemožnosť domôcť sa uspokojenia svojich majetkových, a už skôr judikovaných práv. Sťažovateľ je a aj bol v priebehu celého konania pripravený poskytnúť akúkoľvek súčinnosť, ktorú by Okresný súd vyžadoval na rozhodnutie o podanom návrhu na zmenu účastníka konania, no do dnešného dňa nebol k ničomu vyzvaný.“

Vzhľadom na tieto skutočnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er/3102/2000 porušil základné právo [sťažovateľa] zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj... právo... podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

Okresnému súdu Nové Zámky v konaní, vedenom pod sp. zn. 10 Er/3102/2000 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

[Sťažovateľovi]... priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.000,00 Eur..., ktoré... je Okresný súd Nové Zámky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Nové Zámky je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania k rukám právneho zástupcu sťažovateľa v sume 340,89 €... v lehote pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že prietahy v napadnutom konaní mu spôsobujú *„trvalý stav právnej neistoty, nemajetkovú ujmu vyplývajúcu z neprimeranej dĺžky konania a tiež majetkovú ujmu spočívajúcu v nemožnosti domôcť sa uspokojenia svojej judikovanej pohľadávky... V tejto sume sťažovateľ zohľadnil najmä dĺžku zbytočných prietáhov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty a straty dôvery v efektívne poskytnutie súdnej ochrany v predmetnej veci.“*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 7/00, III. ÚS 100/01, III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou alebo nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, IV. ÚS 224/2012). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99, IV. ÚS 224/2012).

Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu na účely predbežného prerokovania sťažnosti zistil, že 26. septembra 2011 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa na pripustenie jeho vstupu do konania. Okresný súd uznesením č. k. 10 Er 3102/2000-52 zo 14. novembra 2011 pripustil vstup sťažovateľa do konania na strane oprávneného na miesto pôvodne oprávneného. Okresný súd doručoval uznesenie 2. januára 2012

a zároveň na Obecnom úrade v obci T. zisťoval pobyt povinného v 3. rade. Dňa 9. januára 2012 boli okresnému súdu vrátené nedoručené zásielky pre povinných v 1. a 2. rade s poznámkou, že adresáti sú na uvedenej adrese neznámi. Dňa 10. januára 2012 bola vrátená zásielka pre povinného vo 4. rade s poznámkou, že adresát zomrel. Dňa 18. januára 2012 žiadal okresný súd pripojiť dedičský spis a záverečné rozhodnutie vo veci sp. zn. 16 D 1288/2008.

Dňa 24. septembra 2012 doručil súdny exekútor okresnému súdu žiadosť o vyznačenie doložky právoplatnosti.

Dňa 18. februára 2013 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie – žiadosť o prijatie opatrení umožňujúcich doručenie rozhodnutia súdu povinným, ktorým žiadal urobiť primerané opatrenia – napr. doručiť uznesenie povinným, ustanoviť im opatrovníka alebo rozhodnúť o tom, že písomnosti sa im budú doručovať uložením v spise.

Do súdneho spisu okresného súdu bolo priložené osvedčenie o dedičstve č. k. 16 D 1288/2008-18 Dnot 217/2008 z 5. decembra 2008, ktorým bolo skončené konanie o dedičstve po poručiteľovi – povinnom vo 4. rade. Dňa 1. februára 2012 sudca dal pokyn na doručenie uznesenia okresného súdu zo 14. novembra 2011 dedičke po povinnom vo 4. rade – H. K., na vylúčenie pripojeného spisu a na vyhotovenie poverenia pre súdneho exekútora. Predmetný pokyn bol zrealizovaný 4. novembra 2013.

Následne okresný súd uznesením č. k. 10 Er 3102/2000-66 z 3. januára 2014 ustanovil povinnému v 1. rade opatrovníka. V ten istý deň okresný súd zistil, že povinný v 1. rade je v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Ž.

Dňa 7. januára 2014 sudca dal pokyn na doručenie uznesenia okresného súdu opatrovníkovi a tiež povinnému v 1. rade. Predmetný pokyn bol zrealizovaný v júli 2014.

Uznesenie okresného súdu zo 14. novembra 2011 o pripustení vstupu sťažovateľa do konania na strane oprávneného na miesto pôvodne oprávneného nadobudlo právoplatnosť 8. augusta 2014.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 3102/2000.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

Zo sťažnosti sťažovateľa a zo súdneho spisu vyplýva, že konanie vo veci návrhu sťažovateľa na pripustenie jeho vstupu do konania na strane oprávneného na miesto pôvodne oprávneného trvalo takmer tri roky. Okresný súd pripustil vstup sťažovateľa do konania na miesto pôvodne oprávneného 14. novembra 2011. Okresný súd následne doručoval toto uznesenie účastníkom konania s tým, že sa nepodarilo doručiť zásielky pre povinných v 1. a 2. rade, zásielku pre povinného vo 4. rade sa nepodarilo doručiť z dôvodu, že tento účastník konania zomrel. Okresný súd následne vykonal šetrenie na zistenie pobytu povinných, zisťoval stav konania o dedičstve a následne doručil zásielku pre dedičku po poručiteľovi – povinnom vo 4. rade. Uznesením z 3. januára 2014 ustanovil povinnému v 1. rade opatrovníka. Ústavný súd konštatuje, že v tomto období sa vyskytli aj viaceré obdobia nečinnosti – najvýraznejšie v období od februára 2012 do novembra 2013, od januára 2014 však okresný súd konal v zásade plynulo.

Za rozhodujúce považuje ústavný súd to, že okresný súd vyvinul úsilie na doručenie zásielok s uznesením zo 14. novembra 2011 s tým, že pred rozhodnutím o sťažnosti sťažovateľa podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa mu podarilo dosiahnuť nápravu sťažovateľom

namietaného stavu. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že predmetné uznesenie zo 14. novembra 2011 nadobudlo právoplatnosť 8. augusta 2014, čím sťažovateľ získal procesné postavenie oprávneného v napadnutom exekučnom konaní.

Z uvedeného vyplýva, že v postupe okresného súdu v napadnutom konaní sa síce vyskytli obdobia nečinnosti, ale zároveň nespochybniteľne vyvíjal primerané a cielené úsilie smerujúce k doručeniu uznesenia, ktorým sa rozhodlo o zmene účastníka konania na strane oprávneného. Námietku sťažovateľa o tom, že okresný súd mal vykonať iné opatrenia – napr. ustanoviť opatrovníka časovo skôr, možno akceptovať len čiastočne. Občiansky súdny poriadok dáva možnosť konajúcemu súdu zvoliť viaceré opatrenia, pričom konkrétny výber príslušných procesných opatrení, ich načasovanie a postupnosť je vecou úvahy súdu. Jeho úlohou je dbať na procesné práva a povinnosti všetkých účastníkov, preto je tiež potrebné, aby konajúci súd zisťoval pobyt účastníkov konania. Rozsah a intenzita takéhoto šetrenia je v zásade vecou úvahy súdu, je ovplyvnená konkrétnymi okolnosťami predmetnej veci s tým, že by malo ísť o efektívne a vecne vykonávané šetrenie. Až takéto šetrenie súdu umožňuje záver o tom, či pobyt účastníka je neznámy a či možno takému účastníkovi ustanoviť opatrovníka, prípadne rozhodnúť o tom, že písomnosti určené tomuto účastníkovi sa budú doručovať uložením v súdnom spise. Tieto závery podporuje aj skutočnosť vyplývajúca zo súdneho spisu, že okresný súd 3. januára 2014 ustanovil povinnému v 1. rade opatrovníka na základe záveru, že jeho pobyt je neznámy. V ten istý deň však tiež získal údaj o aktuálnom pobyte tohto účastníka na základe skôr vykonaného šetrenia.

Zo súdneho spisu takto možno urobiť záver, že po podaní sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch a po podaní sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy okresný súd prijal opatrenia smerujúce k zabezpečeniu ochrany základného práva sťažovateľa. Zo súdneho spisu vyplýva, že uznesenie okresného súdu o zmene účastníkov konania nadobudlo 8. augusta 2014 právoplatnosť, čím sťažovateľ získal procesné postavenie oprávneného v napadnutom konaní. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoj právny názor vyplývajúci z jeho doterajšej judikatúry, podľa ktorého ak sa náprava vo veci sťažovateľa zabezpečí v rámci všeobecného súdnictva, tak ústavný súd v zásade nemôže

vysloviť porušenie sťažovateľom označeného základného práva (m. m. I. ÚS 191/06, IV. ÚS 263/08), pričom v okolnostiach posudzovaného prípadu táto skutočnosť zakladá aj dôvod na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní.

Ústavný súd na tomto základe dospel k záveru, že v danom prípade intenzita zistených pochybení v postupe okresného súdu nie je dostatočná na to, aby mohol vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2014